

Gjøltrolden, som den kommer til at se ud i butikkerne i maj. Betty Miller, som var den første kvinde til at flyve over Stillehavet, havde trolden med under sin flyvning. Siden har den været kendt af mange som "Good Luck Troll". Ikke kun etablerede kunstnere kan udsmykke troldene til en velgørenhedsauktion. Alle troldfans er velkomne med forslag.

Dansk lykketrold er klar til at erobre verden – igen

■ Gjøltrolden har været væk fra butikshylderne, men nu venter figuren tilbage som animationsfilm og samleobjekt.

HANNE MUNK PEDERSEN

hanne.munk@jp.dk

Måske havde du, eller måske havde dine børn eller dine forældre Gjøltrolden derhjemme, da de var små. Muligheden er der i hvert fald, for verden over har langt over 100 mio. mennesker gennem tiderne samlet på trolden fra Gjøel, der er kendt for at bringe lykke til sin ejermand. Nu skal trolden ikke længere kun være et stykke legetøj – den får hovedrollen i sin egen animationsfilm og bliver pynt til hjemmet.

»Det er første gang nogensinde, at trolden bliver voksen,« fortæller Calle Østergaard, der er administrerende direktør i Dam Things.

Firmaet har solgt rettinger til at lave en ny designudgave af trolden, der er kendt over hele verden som "Lucky Troll" eller på dansk "Lykketrolden". Til maj kræver Lykketrolden ud på hylenderne i detailbutikkerne i nye materialer – nu som en trold, der henvender sig til voksne, der engang havde den som sit legetøj. Manden bag designudgaven hedder Jesper Sommer, og han har tidligere stået bag introduktionen af de kendte kommercielle succeser som Cow Parade og Trip Trap-nisserne.

Da Jesper Sommer sidste år etablerede sit eget firma, by Sommer, ringede han til Dam Things for at høre, om de ville være interesserede i at lave et samarbejde. Han var draget af troldens historie som lykkebringer.

»Det er et helt unikt produkt med masser af historie og stemning, der også skaber lykke,« fortæller han.

Trolden så første gang verden i 1957, da den fattige træskærer og tidligere fisker Thomas Dam ville lave en fødselsdagsgave til sin datter. Den første lykketrold blev snittet i træ, og det lå egentlig ikke i kortene, at der skulle gøres mere ved det. Men ved en tilfældighed så en forretningsmand fra Aalborg trolden, og han bad Thomas Dam lave en håndfuld til en juleudstilling i sin forretning i Aalborg.

Trolden voksede i 60'erne

Herfra, og ved hjælp af lidt yderligere tilfældigheder og lykketræf, voksede forretningen ud over landets grænser. Op igennem 1960'erne blev trolden lavet i naturgummi og blev et populært stykke legetøj. Det helt store boom kom, da en produktion af trolden indledtes i USA, hvor der i begyndelsen af 1960'erne sad flere hundrede damer og samlede lykketrolde på fabrikkerne.

»Og det blev faktisk troldens skæbne i mange år,« fortæller Calle Østergaard.

Men omkring 1965, midt i det store eksporteventyr, skete der noget. Thomas Dam havde valgt de forkerte partnere i Guds eget land, og han mistede eneretten til at lave trolden.

Over de næste årtier – mens troldens popularitet bare voksede helt ind i begyndelsen af 1990'erne, da trolden solgte for mere end 300 mio. kroner om året – gik de fleste penge til store virksomheder, der på det tidspunkt ganske lovligt kopiere-

de trolden. Calle Østergaard fortæller, at det er estimeret, at trolden solgte for mere end 3 mia. dollars, hvoraf kun 5 pct. gik til Dam Things.

Da interessen for trolden begyndte at dø ud i midten af 1990'erne, endte troldevirksomheden da også helt i knæ. Faktisk burde de nok ikke have overlevet, fortæller Calle Østergaard.

Men efter at Dam Things erobrede rettighederne tilbage i begyndelsen af 00'erne, rejste trolden sig igen. Og her begyndte et nyt eventyr, der i 2016 udmønter sig i en animationsfilm fra det amerikanske filmselskab Dreamworks Pictures med lykketrolden i hovedrollen.

»Thomas Dam havde altid en drøm om at se trolden i en tegnefilm, men han havde nok ikke forestillet sig noget så stort som dette,« siger Calle Østergaard.

Han fortæller, at interessen fra filmselskaberne var stor, men Dreamworks var drømpartneren.

»Disney Pixar var et alternativ, men det er så stort. Det ville være ligesom at handle med en dinosaur,« siger han.

Til kamp mod kræft

Opfinder Thomas Dam, der gav trolden sit liv og status som lykketrold, døde af kræft i 1989 – i år ville han ellers have rundet de 100 år.

Derfor har Dam Things også indgået et samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, der bl.a. ender i et velgørenheds-show til september, hvor op mod 75 store trold, udsmykket af danske kunstnere, skal sælges på en auktion, hvor hele overskuddet går til netop Kræftens Bekæmpelse.